

Άγιος Νείλος ο ασκητής - Περί Προσευχής (Χρήστος Καραδήμος, Θεολόγος - Εκπαιδευτικός, Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία](#)

Του θεσπεσίου Νείλου πατρίδα ήταν η

Κωνσταντινούπολη, δάσκαλός του ο θείος Χρυσόστομος και χρόνος ακμής του το 442 μ.Χ. Παρότι ήταν πλούσιος αποχαιρέτησε τα πάντα και πήγε στο όρος Σινά, όπου ασπάστηκε τον ασκητικό βίο.

Έχοντας μεγάλη μόρφωση, θεολογική και κοσμική, μας άφησε διάφορα συγγράμματα, γεμάτα από πνευματική σοφία και ανέκφραστη γλυκύτητα, από τα οποία διαλέξαμε τον Περί προσευχής λόγο, χωρισμένο σε 153 κεφάλαια, ο οποίος αναγράφεται ασκητικός [1]. Τα κεφάλαια αυτά βρίσκονται μέσα στην πείρα των ασκητών της Ερήμου και αποκαλύπτουν τις μεθοδείες των δαιμόνων για να ματαιώσουν την προσευχή και διδάσκουν τα στάδια και το ήθος της προσευχής.

Επιλέξαμε μερικά από αυτά τα κεφάλαια διατηρώντας τη σειρά με την οποία καταγράφονται στη Φιλοκαλία.

Περί προσευχής - 153 Κεφάλαια

3. Η προσευχή είναι συναναστροφή του νου με τον Θεό. Σε ποια κατάσταση λοιπόν πρέπει να βρίσκεται ο νους για να μπορέσει, χωρίς να στρέφεται αλλού, να πλησιάσει τον Κύριό του και να συνομιλεί μαζί Του χωρίς να μεσολαβεί κανένας άλλος;

4. Αν ο Μωυσής προσπαθώντας να πλησιάσει την φλεγόμενη βάτο εμποδίζεται μέχρις ότου λύσει το υπόδημα των παπουτσιών του (Εξ. 3, 5.), πως εσύ που θέλεις να δεις τον Θεό που είναι πάνω από κάθε αίσθηση και έννοια και να συνομιλήσεις μαζί Του, δεν θα λύσεις και δεν θα απομακρύνεις κάθε εμπαθή σκέψη;

5. Πρώτα-πρώτα προσευχήσου να λάβεις το χάρισμα των δακρύων, για να μπορέσεις έτσι να μαλακώσεις την αγριότητα της ψυχής σου και αφού εξομολογηθείς εναντίον σου τις αμαρτίες σου στον Κύριο, να λάβεις από Αυτόν την άφεση.

6. Να χρησιμοποιείς τα δάκρυα για να επιτύχεις κάθε αίτημά σου. Γιατί πολύ χαίρεται ο Κύριος όταν προσεύχεσαι με δάκρυα.

7. Αν στην προσευχή σου χύνεις πηγές δακρύων, μην υπερηφανεύεσαι ότι τάχα είσαι ανώτερος από τους πολλούς. Δεν είναι δικό σου κατόρθωμα αυτό, αλλά βοήθεια για την προσευχή σου από τον Κύριο, για να μπορέσεις να εξομολογηθείς με προθυμία τις αμαρτίες σου σ' Αυτόν και να τον εξευμενίσεις με τα δάκρυά σου. Μη λοιπόν μετατρέψεις σε πάθος το βοήθημά σου κατά των παθών, για να μην παροργίσεις περισσότερο τον Κύριο που σου έδωσε αυτή τη χάρη.

8. Πολλοί, εκεί που έχυναν δάκρυα για τις αμαρτίες τους, λησμόνησαν τον σκοπό των δακρύων, υπερηφανεύτηκαν και ξεστράτισαν.

10. Όταν σε δουν οι δαίμονες ότι είσαι πρόθυμος να προσευχηθείς αληθινά, τότε σου φέρνουν στο νου σκέψεις πραγμάτων δήθεν αναγκαίων και σε λίγο σε κάνουν να τα λησμονήσεις και παρακινούν το νου να τα αναζητήσει. Και επειδή αυτός δεν τα βρίσκει, στενοχωρείται και λυπάται. Όταν ξανά σταθεί στην προσευχή, του υπενθυμίζουν εκείνα που του είχαν βάλει στο νου του και τα αναζητούσε, για να στραφεί ο νους σ' αυτά και να χάσει την καρποφόρα προσευχή.

11. Αγώνισου να κρατήσεις το νου κατά την ώρα της προσευχής κωφό και άλαλο, και τότε θα μπορέσεις να προσευχηθείς.

12. Όταν σου τύχει πειρασμός, ή σε ερεθίζει μια αντιλογία για να στρέψεις τον θυμό σου εναντίον ενός ανθρώπου ή να βάλεις καμιά άναρθρη φωνή, τότε θυμήσου την προσευχή και το κρίμα που επισύρει, και αμέσως θα ηρεμήσει η άτακτη αυτή

κίνηση μέσα σου.

13. Ό, τι κάνεις εναντίον αδερφού σου που σε αδίκησε, όλα θα σου γίνουν εμπόδιο στον καιρό της προσευχής.

14. Προσευχή είναι γέννημα της πραότητας και της αοργησίας.

15. Προσευχή είναι προβολή χαράς και ευχαριστίας.

16. Προσευχή είναι αποτρεπτικό της λύπης και της μικροψυχίας.

18. Αν θέλεις να προσεύχεσαι με τρόπο αξιέπαινο, να αρνείσαι τον εαυτό σου κάθε στιγμή και να υποφέρεις πάρα πολλά δεινά, να φιλοσοφήσεις την ωφέλεια της προσευχής.

20. Αν επιθυμήσεις να προσευχηθείς όπως πρέπει, μη λυπήσεις κανέναν άνθρωπο. Διαφορετικά προσεύχεσαι μάταια.

21. «Άφησε το δώρο σου, λέει ο Κύριος, μπροστά στο θυσιαστήριο και πήγαινε να συμφιλιωθείς με τον αδερφό σου» (Ματθ. 5, 24) και τότε έλα και προσευχήσου χωρίς ταραχή. Γιατί η μνησικακία θαμπώνει το λογικό τού προσευχομένου και σκοτεινιάζει τις προσευχές του.

27. Αν οπλίζεσαι εναντίον του θυμού, δεν θα ανεχθείς ποτέ επιθυμία. Γιατί η επιθυμία προσφέρει τα υλικά στον θυμό και αυτός ταραίζει το νοερό μάτι και διαφθείρει την κατάσταση της προσευχής.

28. Μην προσεύχεσαι μόνο με εξωτερικά σχήματα, αλλά να προτρέπεις τον νου σου να συναισθάνεται την πνευματική προσευχή με μεγάλο φόβο.

31. Μην προσεύχεσαι να γίνουν τα θελήματά σου, γιατί οπωσδήποτε δεν συμφωνούν με το θέλημα του Θεού· αλλά μάλλον καθώς διδάχθηκες λέγε στην προσευχή σου: «Γεννηθήτω το θέλημά σου εν εμοί» (Λουκ. 22, 42.). Και σε κάθε πράγμα έτσι να ζητάς από Αυτόν να γίνει το θέλημά Του, γιατί ο Θεός θέλει το αγαθό και συμφέρον της ψυχής σου. Ενώ εσύ οπωσδήποτε δεν ζητείς πάντοτε το συμφέρον σου.

33. Τι είναι αγαθό, παρά ο Θεός; Λοιπόν σ' Αυτόν ας αναθέσουμε όλα τα ζητήματά μας, και όλα θα πάνε καλά. Γιατί ο αγαθός, οπωσδήποτε χορηγεί και αγαθές δωρεές.

34. Μη λυπάσαι γιατί δεν παίρνεις αμέσως εκείνο που ζητάς από τον Θεό, γιατί θέλει να σε ευεργετήσει περισσότερο με το να υπομένεις καρτερικά στην προσευχή. Τι ανώτερο υπάρχει από το να πλησιάζεις τον Θεό και να ασχολείσαι σε συνομιλία μαζί Του;

38. Πρώτα-πρώτα να προσεύχεσαι να καθαριστείς από τα πάθη σου· δεύτερο, να απαλλαγείς από την άγνοια και τη λήθη· και τρίτο, να απαλλαγείς από κάθε πειρασμό και εγκατάλειψη Θεού.

39. Στην προσευχή σου να ζητείς μόνο τη δικαιοσύνη και την Βασιλεία (Ματθ. 6, 33), δηλαδή την αρετή και την πνευματική γνώση. Και όλα τα υπόλοιπα θα σου προστεθούν.

40. Δίκαιο είναι να μην προσεύχεσαι μόνο για τη δική σου κάθαρση από τα πάθη, αλλά και για την κάθαρση κάθε ανθρώπου, για να μιμηθείς τον αγγελικό τρόπο.

42. Είτε μόνος, είτε μαζί με αδελφούς προσεύχεσαι, αγωνίσου να προσεύχεσαι όχι από συνήθεια, αλλά με αίσθηση.

43. Αίσθηση προσευχής είναι μια περισυλλογή του νου ενωμένη με ευλάβεια, με κατάνυξη, με πόνο ψυχής που συνοδεύει την εξομολόγηση των αμαρτιών και με στεναγμούς όχι επιδεικτικούς, αλλά αφανείς.

50. Όλος ο πόλεμος ανάμεσα σε μας και τους ακάθαρτους δαίμονες, δεν γίνεται

για τίποτε άλλο, παρά για την πνευματική προσευχή. Γιατί πολύ εχθρική και ενοχλητική γίνεται σ' αυτούς η προσευχή, ενώ σ' εμάς είναι πρόξενος σωτηρίας, τερπνή και ευχάριστη.

51. Τι θέλουν οι δαίμονες να κάνουν να ενεργήσει σ' εμάς; Γαστριμαργία, πορνεία, φιλαργυρία, οργή, μνησικακία και τα λοιπά πάθη, για να παχύνει από αυτά ο νους και να μην μπορέσει να προσευχηθεί όπως πρέπει. Γιατί όταν υπερισχύσουν τα άλογα πάθη, δεν τον αφήνουν να κινείται λογικά.

55. Εκείνος που αγαπά τον Θεό, συνομιλεί πάντοτε μαζί Του ως γιός προς πατέρα και αποστρέφεται κάθε εμπαθή σκέψη.

61. Αν είσαι θεολόγος, θα προσευχηθείς αληθινά. Και αν προσεύχεσαι αληθινά, είσαι πράγματι θεολόγος.

Σημείωση:

1. Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, Μετάφραση Αντώνιος Γ. Γαλίτης, Γενική επιμέλεια Γεώργιος Αντ. Γαλίτης, Εισαγωγή-σχόλια Θεόκλητος μοναχός Διονυσιάτης, Φιλολογική επιμέλεια Ιγνάτιος Σακαλής, Εκδόσεις «Το περιβόλι της Παναγίας», Θεσσαλονίκη 19862 , Τόμος Α΄, σελ. 216.